

Ewa Piotrowska

Biblioteka Główna Uniwersytetu Pedagogicznego im. KEN w Krakowie

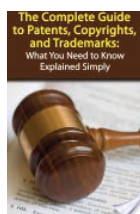
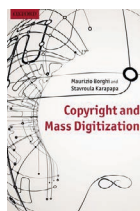
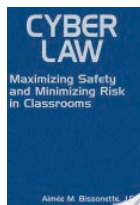
Zagraniczne publikacje z zakresu prawa autorskiego z lat 2008-2013

W ciągu ostatnich kilku lat na rynku wydawniczym pojawiło się wiele publikacji poświęconych kwestiom prawa autorskiego w działalności bibliotek. Nowoczesne technologie, mające zastosowanie we współczesnym bibliotekarstwie, wymagają wprowadzania uregulowań prawnych, które z jednej strony należy chronić prawa autorów dzieł, a równocześnie umożliwiać użytkownikom jak najszerszy dostęp do informacji i dokumentów. Poniżej przedstawiono wybrane anglojęzyczne wydawnictwa opublikowane od roku 2008, w których opisane zostały rozwiązania prawne stosowane w Stanach Zjednoczonych, Europie Zachodniej oraz innych regionach świata.

Albitz Becky, *Licensing and managing electronic resources*, Oxford, 2008. Biblioteki w coraz większym stopniu korzystają z licencjonowanych źródeł informacji. Książka zawiera informacje dla bibliotekarzy w jaki sposób negocjować warunki licencji na podstawie amerykańskiego prawa autorskiego. W publikacji zamieszczono również krótką historię prawa autorskiego.

Algrove Ben (ed.), *International copyright law: a practical global guide*, London, 2013. W publikacji omówiono funkcjonowanie prawa autorskiego w ponad 40 krajach. Poruszono m.in. takie zagadnienia, jak rodzaje prac, które mogą podlegać ochronie prawnej, formalności i czas trwania praw autorskich.

Bently Lionel, Suthersanen Uma, Torremans Paul, *Global copyright: three hundred years since the Statute of Anne, from 1709 to cyberspace*, Cheltenham ; Northampton, 2010. Nowoczesne prawo autorskie pojawiło się trzysta lat temu wraz z uchwaleniem przez parlament brytyjski w roku 1709 *the Statute of Anne*. Ustawa ta zapoczątkowała tworzenie podobnych aktów prawnych w innych państwach. W książce przedstawiono analizę wpływu *Statute of Anne* na współczesne prawo autorskie oraz proces tworzenia się prawa lokalnego w krajach europejskich. Omówiono problematykę europejskich i amerykańskich bibliotek cyfrowych w ich otoczeniu prawnym i środowisku edukacyjnym. Poruszono kwestie prawne związane z digitalizacją oraz nowe wyzwania z tym związane, jak np. nielegalne pobieranie i dystrybucja.

Bissonette Aimée M, *Cyber law: maximizing safety and minimizing risk in classrooms*, Thousand Oaks, 2009. W wydawnictwie przedstawiono przegląd zagadnień prawnych związanych z wykorzystaniem w szkole nowoczesnych technologii i Internetu. Omówiono kwestie dotyczące prawa autorskiego, prywatności, bezpieczeństwa, odpowiedniego zachowania w sieci.

Borghi Maurizio, Karapapa Stavroula, *Copyright and mass digitization: a cross-jurisdictional perspective*, Oxford, 2013. Pojawienie się masowej digitalizacji odsłoniło szereg nierozstrzygniętych zagadnień teoretycznych w ramach prawa autorskiego. W pozycji przedstawiono nowe rozwiązania regulujące korzystanie z dzieł poprzez opracowanie ram prawnych dla legalnego użytkowania utworów w epoce technologii cyfrowych. Omówione zostały działania w ramach projektów Google Books, Internet Archive oraz Europeana z punktu widzenia prawa europejskiego i amerykańskiego. Poruszono także istotne kwestie związane z masową digitalizacją np. problem dzieł osieroconych.

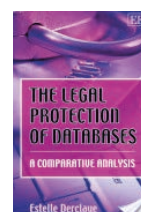
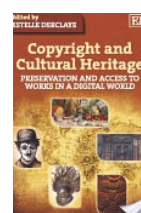
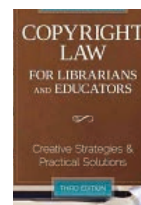
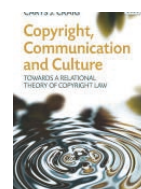
Cole Matthew Lance, *The complete guide to patents, copyrights, and trademarks: what you need to know explained simply*, Ocala, 2008. Książka jest przewodnikiem dostarczającym informacji o nabyciu, rejestracji, utrzymaniu i ochronie własności intelektualnej z punktu widzenia legislacji amerykańskiej. Przeznaczona jest dla osób zainteresowanych patentami, prawem autorskim i znakami towarowymi. Przedstawiono w niej m.in. historię prawa autorskiego, czas jego trwania, przedmioty prawa autorskiego (dzieła literackie, muzyczne, audiowizualne, dokumenty elektroniczne i in.).

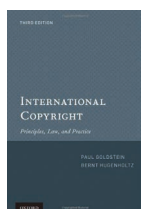
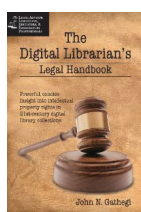
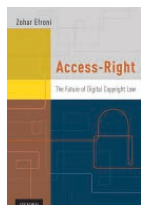
Craig Carys J., *Copyright, communication and culture: towards a relational theory of copyright law*, Cheltenham ; Northampton, 2011. Autorka kwestionuje założenia współczesnego prawa autorskiego, które według niej nie odzwierciedla realiów twórczości kulturalnej. Jest to spowodowane dominującą koncepcją prawa autorskiego jako prywatnej własności. Carys J. Craig proponuje własną relacyjną teorię prawa autorskiego, zgodną z interesem publicznym. Ponadto autorka analizuje początki tworzenia się prawa autorskiego, bada jego ograniczenia, przedstawia konflikt między nim a wolnością wypowiedzi.

Crews Kenneth D., *Copyright law for librarians and educators: creative strategies and practical solutions*, Chicago, 2012. Pozycja dla bibliotekarzy i nauczycieli, którzy mogą zapoznać się z podstawowymi definicjami prawa autorskiego oraz jego zastosowaniem w edukacji i usługach bibliotecznych. Omówiono m.in. czas trwania praw autorskich, podmioty prawa autorskiego i ich prawa, problem dozwolonego użytku oraz interpretacje sądowe dotyczące prawa autorskiego.

Derclaye Estelle (ed.), *Copyright and cultural heritage: preservation and access to works in a digital world*, Northampton, 2010. Książka przeznaczona jest dla pracowników nauki, osób zajmujących się własnością intelektualną itp. Omówiono w niej m.in. zagadnienia ochrony i dostępu do obiektów dziedzictwa kulturowego (w tym rozwiązania prawne dotyczące egzemplarza obowiązkowego), problemy dzieł osieroconych, a także kwestie związane z domeną publiczną. Przedstawiono propozycje modyfikacji prawa autorskiego w Wielkiej Brytanii i innych krajach.

Derclaye Estelle, *The legal protection of databases: a comparative analysis*, Cheltenham ; Northampton, 2008. W książce przedstawiono analizę ochrony prawnej baz danych w Europie i Stanach Zjednoczonych. **Derclaye Estelle (ed.),** *Research handbook on the future of EU copyright*, Cheltenham ; Northampton, 2009. W pracy zamieszczono przegląd różnych aspektów prawa autorskiego w Unii Europejskiej. Poruszono także kwestię harmonizacji prawa unijnego.

Eechoud Mireille van [et al.], *Harmonizing European copyright law: the challenges of better lawmaking*, Austin, 2009. W książce zawarto analizę sytuacji bieżącej oraz kierunki przyszłego rozwoju europejskiego prawa autorskiego i praw pokrewnych. Przedstawiono również stopień i zakres harmonizacji prawa unijnego w kontekście odpowiednich umów międzynarodowych (np. Konwencji Berneńskiej, Konwencji Rzymskiej i in.).

Efroni Zohar, *Access-right: the future of digital copyright law*, Oxford ; New York, 2011. Autor bada problem prawa autorskiego przez pryzmat dostępu do dokumentów cyfrowych. Proponuje zmiany w definiowaniu uprawnień autorskich.

Fenwick Trevor, Locks Ian (eds.), *Copyright in the digital age: industry issues and impacts*, London, 2010. W książce analizowana jest przyszłość prawa autorskiego w epoce cyfrowej. Autorzy omawiają wyzwania stojące przed użytkownikami w związku z cyfrowym wykorzystaniem materiałów objętych prawem autorskim.

Gathegi John N., *The digital librarian's legal handbook*, New York, 2012. Podręcznik dla bibliotekarzy omawiający zastosowanie prawa autorskiego w odniesieniu do cyfrowych zbiorów. Przedstawiono kwestie związane z własnością intelektualną, w tym np. problemy nietrwałości, otwartego i zamkniętego dostępu, oceny dostawców danych, prywatności, metadanych i in.

Goldstein Paul, Hugenholtz P. Bernt, *International copyright: principles, law, and practice*, Oxford, 2013. Omówiono zasady międzynarodowego prawa autorskiego (konwencje, porozumienia bilateralne, umowy regionalne), przedmioty prawa autorskiego (standardy ochrony dzieł literackich, muzycznych, kinematograficznych, przykładów, programów komputerowych i in.), licencje i inne ograniczenia praw (użytek prywatny, użytek publiczny – w tym w bibliotekach), harmonizację prawa w Unii Europejskiej, wpływ Internetu, problemy prawa krajowego.

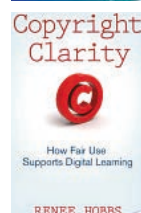
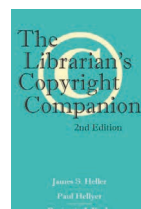
Gompel Stef van, *Formalities in copyright law: an analysis of their history, rationales and possible future*, Alphen aan den Rijn ; Frederick, 2011. Autorzy korzystają z ochrony wynikającej z prawa autorskiego od momentu stworzenia dzieła, bez obowiązku dodatkowych formalności. Jednak rewolucja cyfrowa spowodowała zmiany w sposobie tworzenia i korzystania z prac chronionych prawem autorskim. W książce badano propozycję wprowadzenia formalności oraz analizowano czy obowiązujący system praw autorskich na to pozwala.

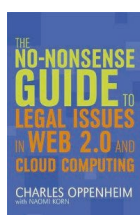
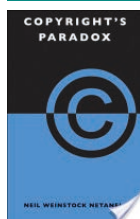
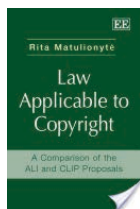
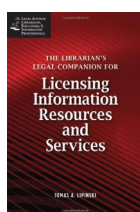
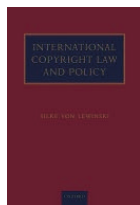
Harris Lesley Ellen, *Licensing digital content: a practical guide for librarians*, Chicago, 2009. Praktyczny przewodnik dla bibliotekarzy, zawierający informacje na temat licencji w środowisku cyfrowym.

Heller James S., Hellyer Paul, Keele Benjamin J., *The librarian's copyright companion*, Buffalo, 2012. W książce przeprowadzono praktyczną analizę prawa autorskiego z bibliotekarskiego punktu widzenia. Poruszono zagadnienia dotyczące m.in. kopiowania publikacji, domeny publicznej, licencji w odniesieniu do baz danych. Zamieszczono informacje na temat programów komputerowych, ochrony baz danych, licencji Creative Commons. Podano wskazówki, jak zgodnie z zasadami copyright, korzystać z YouTube w klasie szkolnej. Osobny rozdział poświęcono bibliotece jako wydawcy oraz związanymi z tą tematyką kwestiami prawnymi.

Hilty Reto M., Nerisson Sylvie (eds.), *Balancing copyright: a survey of national approaches*, Heidelberg ; New York, 2012. Eksperci z ponad 40 krajów (Argentyna, Australia, Belgia, Bośnia i Hercegowina, Brazylia, Kanada, Chile, Chiny, Kolumbia, Chorwacja, Cypr, Egipt, Francja, Niemcy, Grecja, Węgry, Indie, Izrael, Włochy, Japonia, Korea Południowa, Litwa, Makao, Holandia, Polska, Portugalia, Rosja, Serbia, Singapur, Norwegia, Dania, Szwecja, Słowenia, Republika Południowej Afryki, Hiszpania, Szwajcaria, Tajwan, Turcja, Uganda, Wielka Brytania, Stany Zjednoczone) udzielają odpowiedzi na pytania dotyczące ich prawa krajowego. Przedstawiono następujące kwestie związane z prawem autorskim: kategorie utworów i przedmiotów, czas trwania, prawa użytkowników, niewłaściwe użytkowanie, rozróżnienia między kategoriami podmiotów prawa, relacja prawa autorskiego do innych obszarów prawnych (praw podstawowych, prawa konkurencji, prawa ochrony konsumentów, prawa mediów) i in.

Hobbs Renee, *Copyright clarity: how fair use supports digital learning*, Thousand Oaks, 2010. Zaprezentowane zostały zasady prawa autorskiego, które mogą mieć zastosowanie w uczeniu się i nauczaniu. Omówiono, co jest dozwolone w klasie szkolnej, jakie są reguły dozwolonego użytku materiałów cyfrowych (muzyka, filmy, obrazy), dokumentów wyszukanych przez Google i znajdujących się w YouTube. Przedstawiono projekty związane z wykorzystaniem prac chronionych prawem autorskim, które można przeprowadzić w klasie szkolnej.

Leaffer Marshall A., *Understanding copyright law*, New Providence, 2010. Przedstawiono zagadnienia prawa autorskiego, łącznie z najnowszym orzecznictwem i prawodawstwem dotyczącym technologii cyfrowych, takich jak YouTube, Facebook czy też projektów jak np. Google Book Search Project.

Lewinski Silke von, *International copyright law and policy*, Oxford ; New York, 2008. W książce omówiono najważniejsze traktaty i konwencje dotyczące międzynarodowego prawa autorskiego i praw pokrewnych oraz perspektywy ich rozwoju w przyszłości.

Lipinski Tomas A., *The librarian's legal companion for licensing information resources and services*, Chicago, 2013. Autor przedstawia zagadnienia związane z zawieraniem umów licencyjnych w bibliotekach, w tym np. problemy rozszyfrowania informacji zawartych w licencjach czy też kwestie dotyczące negocjowania umów.

Matulionyte Rita, *Law applicable to copyright: a comparison of the ALI and CLIP proposals*, Cheltenham ; Northampton, 2011. Autorka omawia przypadki naruszenia międzynarodowego prawa autorskiego oraz przedstawia rozwiązania zaproponowane przez American Law Institute (ALI) i European Max Planck Group for Conflict of Laws and Intellectual Property (CLIP). Analizuje w szczególności zasadę terytorialności i regułę *lex loci protectionis* oraz ich zastosowanie w jurysdykcji europejskiej i amerykańskiej.

Mazzioti Giuseppe, *EU digital copyright law and the end-user*, Berlin, 2008. W książce przedstawiono problematykę unijnego prawa autorskiego z perspektywy użytkownika końcowego. Udzielono odpowiedzi na pytania, np. kiedy użytkownik dzieła cyfrowego chronionego prawami autorskimi może sporządzić kopię na własny użytek bez zgody właściciela praw autorskich. Pokazano zależności między prawem autorskim a prawami człowieka, prawem konkurencji, prawem Unii Europejskiej.

Netanel Neil Weinstock, *Copyright's paradox*, Oxford, 2008. Autor bada związki między prawem autorskim a swobodą wypowiedzi. Proponuje ponowne zdefiniowanie granic prawa autorskiego.

Oppenheim Charles, *The no-nonsense guide to legal issues in Web 2.0 and cloud computing*, London, 2012. W publikacji przedstawiono kwestie prawne związane z zastosowaniem aplikacji *cloud computing* i narzędzi Web 2.0 (YouTube, Facebook, Flickr, Slideshare) w bibliotekach i ośrodkach informacji. Dokonano przeglądu zagadnień prawa autorskiego, prawa własności intelektualnej i praw pokrewnych, omówiono problemy wolności informacji, licencje itp.

Pedley Paul, *The e-copyright handbook*, London, 2012. Podręcznik dla bibliotekarzy i specjalistów informacji, w którym zawarto informacje na temat zastosowania prawa autorskiego w odniesieniu do treści elektronicznych (e-książki, blogi, wiki, kanały RSS, podcasty, bazy danych i in.). Omówiono kwestie prawne związane z digitalizacją kolekcji bibliotecznych oraz różnymi działaniami podejmowanymi przez użytkowników, jak np. głębokie linkowanie, udostępniania plików itp. Autor odnosi się do przepisów obowiązujących w Stanach Zjednoczonych, Wielkiej Brytanii i innych krajach europejskich. Przedstawia również problematykę open access oraz licencje Creative Commons.

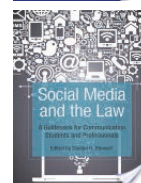
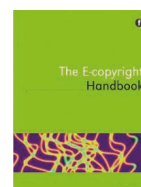
Popek Emily, *Copyright and digital ethics*, New York, 2011. Autorka bada etyczne standardy związane z wyszukiwaniem i gromadzeniem informacji, który pojawiły się w dobie Internetu i urządzeń przenośnych.

Russell Carrie, *Complete copyright for K-12 librarians and educators*, Chicago, 2012. Książka przeznaczona jest dla bibliotekarzy i nauczycieli. Znajdują się w niej odpowiedzi na pytania dotyczące amerykańskiego prawa autorskiego. Pozycja porusza kwestie dotyczące m.in. przedmiotów prawa autorskiego, domeny publicznej, podmiotów prawa autorskiego, czasu trwania praw autorskich, dozwolonego użytku.

Seville Catherine, *EU intellectual property law and policy*, Cheltenham ; Northampton, 2009. W książce przedstawiono zagadnienia unijnego prawa własności intelektualnej, obejmującego prawa autorskie, patenty, wzory, znaki towarowe.

Stewart Daxton R. (ed.), *Social media and the law: a guidebook for communication students and professionals*, New York, 2013. W publikacji zaprezentowano problematykę zastosowania prawa autorskiego w odniesieniu do mediów społecznościowych (Facebook, Twitter, Pinterest, YouTube, Flickr). Poruszono kwestie dotyczące m.in. zniesławienia, prywatności, własności intelektualnej, anonimowości, cyberprzemocy, WikiLeaks itp.

Strba Susan Isiko, *International copyright law and access to education in developing countries: exploring multilateral legal and quasi-legal solutions*, Leiden ; Boston, 2012. Autorka bada instytucjonalne i normatywne sposoby ułatwienia dostępu do drukowanych materiałów edukacyjnych i badawczych w krajach rozwijających się.

Walter Michel M., Lewinski Silke von, *European copyright law: a commentary*, Oxford ; New York, 2010. Książka jest wersją angielską pozycji wydanej w Niemczech i zawiera wszystkie unijne dyrektywy dotyczące prawa autorskiego i praw pokrewnych. Przedstawiono analizę krajowych przepisów, interpretacje orzeczeń Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości, implementacje postanowień przez państwa członkowskie (Wielką Brytanię, Francję, Niemcy, Hiszpanię, Włochy i Węgry). Omówiono dyrektywy unijne dotyczące oprogramowania, baz danych, piractwa.